

การบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริ
Administration of Principal Pillars for the Country Project According to the
King Royal Initiative

ศุภพลิชญ์ นวลปานวรชาติ*

Supasit Noualpanvorchat

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

E-mail: spscmail@chula.ac.th

ประนอด นันทียะกุล**

Pranod Nuntiyakul

อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา: (1) สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการ (2) ปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการ (3) ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการโครงการ และ (4) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริ ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และนำการวิจัยเชิงปริมาณมาเสริม การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 27 คน โดยเลือกแบบเจาะจง และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นผู้เข้ารับการศึกษาศึกษาหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน รวม 215 คน โดยใช้แบบสอบถาม จากนั้น จึงนำข้อมูลมาประมวลและวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการที่สำคัญคือ เป็นโครงการจัดการศึกษาให้แก่ผู้บริหารระดับสูงทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่มีประโยชน์ มีคุณค่า และได้รับการยอมรับ (2) ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการที่สำคัญคือ การขาดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโครงการที่มีรายละเอียดสำหรับการขยายการจัดการศึกษาให้กว้างขวางมากขึ้น (3) ปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการโครงการที่สำคัญคือ การมีเครือข่ายและการชี้แนะที่ดี รวมทั้งการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดความผูกพันกันของผู้เข้ารับการศึกษานำไปสู่การขยายการจัดการศึกษา และ (4) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการที่สำคัญคือ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโครงการที่ชัดเจนและมีรายละเอียดเกี่ยวกับการขยายการจัดการศึกษาให้กว้างขวาง นอกจากนี้ ควรมีการสร้างเครือข่าย การชี้แนะที่ดี รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้ จะมีส่วนสำคัญทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนนำโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริไปปรับใช้อย่างกว้างขวางต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน, แนวพระราชดำริ

Abstract

The objectives of this research were to study about : (1) general situation of the administration of Principal Pillars (2) involving problems and obstacles of the administration (3) supported factors of the administration, and (4) developmental guidelines of the administration of Principal Pillars for the Country Project according to the King Royal Initiative. This was the mixture research between the quality research, the main research including with the additional quantitative research. The information and data gathering was collected from 27 main respondents including the executive directors of Principal Pillars for the Country Project course, specialists and other experts, choosing specific pattern and depth interviews of quantitative research structure. The questionnaire of 215 sampling students who attending in Principal Pillars for the Country Project course were collected. Therefore, all involving data was calculated and analyzed through statistical method including percentage, means and standard deviation. The results found that (1) the main general situation of the administration of Principal Pillars for the Country Project according to the King Royal Initiative was the educational management for the executive directors both private and public sector which was very useful, valuable and was accepted, (2) the main involving problems and obstacles of the administration of Principal Pillars were lack of its strategies and details for more enlarging the educational administration, (3) the main supported factors of the administration of Principal Pillars was creating its networks, suitable suggestion and right understanding to join relations among the students, leading to the enlargement of educational administration and finally, (4) the important developmental guidelines of the administration of Principal Pillars was involving personnel or working units should establish the essential strategies and details for enlarging the educational administration more widely .

Keywords: administration, principal pillars for the country project, king royal initiative

บทนำ

โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตั้งขึ้นโดยคณะทำงานซึ่งประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. บุญรอด บิณฑสันต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี ประทุมสูตรและนายศุภพลิชฐ์ นวลปานวรชาติ มีวัตถุประสงค์การจัดทำโครงการหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน “เกียรตินิยม” ได้รับพระบรมราชโองการที่ 1 ให้เป็นหลักสูตรชั้นสูง และเป็นการต่อขยายหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน ผู้ในระดับสูงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการเพื่อเกิดพระเกียรตินิยมและแสดงความจงรักภักดี ด้วยการแสดงออกถึงความรักและความสามัคคีของเรชาวไทย ที่สำนึกในพระมหา

กรุณาธิคุณ สำหรับแนวทางการดำเนินงาน และกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสำนักงานได้รับพระบรมราชโองการที่ 1 ให้เป็นหลักสูตรชั้นสูง และเป็นการต่อขยายหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรการรับนักศึกษา การร่วมมือในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ความร่วมมือด้านกิจกรรมทางวิชาการ รวมทั้งความร่วมมือในเรื่องอื่นใด ในการเกิดพระเกียรตินิยมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและอยู่ภายใต้สำนักงานได้รับพระบรมราชโองการที่ 1 ให้เป็นหลักสูตรชั้นสูง และเป็นการต่อขยายหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน ผู้ในระดับสูงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการเพื่อเกิดพระเกียรตินิยมและแสดงความจงรักภักดี ด้วยการแสดงออกถึงความรักและความสามัคคีของเรชาวไทย ที่สำนึกในพระมหา

ผลักดันให้การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งมีจำนวนหลายพันโครงการ ประสบความสำเร็จและเป็นตัวแบบให้ภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน จึงได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานได้ร่วมพระบารมี สถาปนาความร่วมมือในการเป็นองค์กรพันธมิตรภายใต้นโยบายของสำนักงานได้ร่วมพระบารมีเพื่อจัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเผยแพร่แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปสู่สังคมอย่างกว้างขวาง ทั้งในและนอกประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องทำการศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริของสำนักงานได้ร่วมพระบารมี (The Pillar of the Kingdom, 2012) ให้มีความเหมาะสมกับบทบาทและการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งของสำนักงานได้ร่วมพระบารมีประกอบกับ เรื่องนี้ยังไม่ได้มีการทำวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาทำการศึกษาวิจัย ซึ่งจะทำให้เพิ่มคุณค่าทางด้านเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน อันจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อภารกิจในการเทิดพระเกียรติและเผยแพร่แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สำนักงานได้ร่วมพระบารมี (2556) The Pillar of the Kingdom. (2012) เพื่อจะได้นำเอาองค์ความรู้ไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติในการพัฒนาให้ยั่งยืนสืบไป

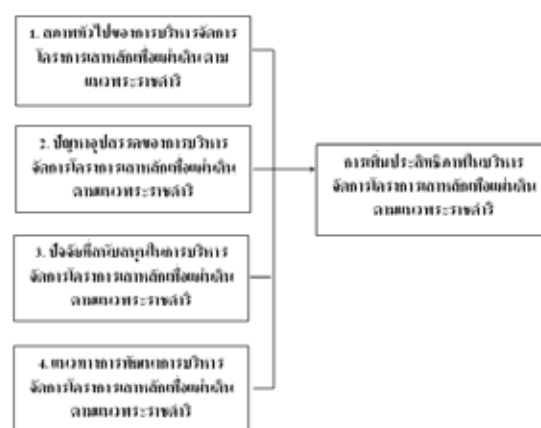
นอกจากนี้ ผลที่ได้รับจากการวิจัย ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และประชาชน คือ เป็นการศึกษาวิจัยด้านรัฐประศาสนศาสตร์ หรือเน้นเรื่องการบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ โครงการ อันได้แก่

โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะหรือ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการดังกล่าว ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริ
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริ
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริ

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการ และการ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักการของ Armstrong (2006)

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการฝึกอบรม ปัจจุบันใช้กัน 2 แบบ คือ การประเมินโครงการตามวิธีการของ ตาแนล เอล. สตูฟเฟอรัม ที่เรียกว่าแบบจำลอง GIPP (Context-Input-Process-Product Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการวางแผนและบริหารโครงการฝึกอบรมและพัฒนา และแบบประเมินผลของ Hambin (1991)

3. แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

4. การดำเนินงานของโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และนำการวิจัยเชิงปริมาณมาเสริม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 27 คน โดยเลือกแบบเจาะจง จากผู้ให้ข้อมูล (1) คณะผู้บริหารประจำหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม (2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการและทางการบริหารจัดการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรม คณะที่ปรึกษา ตัวแทนนักศึกษา และผู้ปฏิบัติการ

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เข้ารับการศึกษในหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน “เกียรตินิยม” ได้ร่วมพระบารมี รุ่นที่ 1 จำนวน 87 คน และผู้เข้ารับการศึกษหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน: ผู้นำระดับสูงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รุ่นที่ 2 จำนวน 128 คน รวมทั้งสิ้น 215 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างและแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสำรวจ ประเมินและสรุปสภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาตามโครงการเกี่ยวกับหลักสูตร และการดำเนินการจัดการศึกษา

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลที่จะได้รับจากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อหารูปแบบในการบริหารจัดการคุณภาพการสัมมนาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลตรงระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์ในลักษณะ One to One Interaction แบบ Structured of Formal Interview โดยการเจาะจงประเด็นคำถาม

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิค IOC ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิพิเศษ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นถึงข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามและในแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดระดับคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนน 1	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อคำถาม
คะแนน 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ/ไม่มีความเห็น
คะแนน - 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม

เมื่อนำคะแนนที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดให้ในแต่ละข้อคำถามมาทำการหาค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ ปรากฏว่าทุกคำถามได้คะแนนเกิน 0.5 จึงถือว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ได้

ในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในรูปของแบบสอบถาม ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ และทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 215 คน จากแบบสอบถามที่ทอดไปทั้งหมดได้รับกลับคืนมาเป็นจำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 95.81 ของประชากรทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยได้นำทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ และทฤษฎี มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และการทบทวนวรรณกรรมโดยการพิจารณาว่าองค์ประกอบในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการฯและประเด็นที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องย่อมเป็นผลมาจากโครงสร้างทางด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานะแวดล้อมที่มีผลต่อตัวแปรตามที่กำหนดไว้ซึ่งโครงสร้างเหล่านี้มีผลให้การทำหน้าที่ตามพันธกิจที่กำหนดไว้ให้สามารถทำหน้าที่ได้มากหรือน้อยแตกต่างกันการที่ผู้วิจัยนำทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้จึงเป็นการพยายามอนุมานคำตอบที่ค้นพบจากการศึกษาไปสู่ระดับที่กว้างขึ้นซึ่งก็คือการกำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในขณะเดียวกันก็เป็นการเตรียมการเพื่อรองรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินได้จัดการศึกษาให้แก่ผู้บริหารระดับสูงทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม โดยได้กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ โดยจะต้องเป็นผู้นำระดับสูงในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และผู้นำระดับกลางที่จะก้าวสู่การเป็นผู้นำระดับสูงในอนาคต และผู้ที่เคยผ่านการศึกษาในสถาบันชั้นสูงของหน่วยงาน

ต่าง ๆ มาแล้ว หรือเป็นผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในระดับจังหวัดและระดับตำบล ดังนั้น จึงนับได้ว่าการคัดสรรไว้ในขั้นต้น ซึ่งก็เป็นไปในแนวทางเดียวกับสถาบันการศึกษาชั้นสูงทั้งหลายในประเทศไทย และต่างประเทศได้กำหนดไว้ เช่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้กำหนดเกณฑ์ให้ผู้เข้ารับการศึกษาจะต้องมีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร สำหรับข้าราชการพลเรือนไม่น้อยกว่ารองอธิบดี ส่วนข้าราชการทหาร ตำรวจต้องมีชั้นยศไม่ต่ำกว่าพันเอก ซึ่งต้องรับเงินเดือนในชั้นพันเอกพิเศษ ส่วนสถาบันพระปกเกล้าได้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง ก็ได้กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติไว้เช่นเดียวกับเกณฑ์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ดังนั้น โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินจึงมีผู้เข้ารับการศึกษาที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจในระดับใกล้เคียงกับผู้เข้ารับการศึกษาในสถาบันระดับสูงอื่น ๆ ส่งผลให้มีข้อได้เปรียบในการสร้างและขยายเครือข่ายพันธมิตรที่จะเกื้อกูลกันในการเผยแพร่พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อย่างต่อเนื่อง

2. จากการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ของโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน พบว่า อยู่ในกลุ่มบุคคลระดับสูงของประเทศในทุกหลักสูตรสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มข้าราชการประจำ/ข้าราชการบำนาญ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มนักธุรกิจ หรือพนักงานของวิสาหกิจเอกชน และกลุ่มนักการเมืองแต่ที่มีลักษณะคล้ายกันก็คือการมีวิสัยทัศน์ในระดับใกล้เคียงกัน โดยเกือบทั้งหมดสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ต่างมีความเห็นในเชิงบวกในเรื่องการเรียนการสอนของหลักสูตร โดยเห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและสังคมโดยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงาน เนื้อหาสาระของวิชาที่

ศึกษามีความทันสมัย เนื้อหาวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน และวัตถุประสงค์ในการเปิดหลักสูตรของโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินมีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการศึกษา

3. โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน ได้จัดการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ขึ้น โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งข้าราชการประจำ ข้าราชการบำนาญ บุคคลจากภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และนักการเมืองทุกระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ซึ่งจะต้องมีลักษณะเป็นเครือข่ายจัดตั้ง การชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพันระหว่างสมาชิกจนนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง พร้อมทั้งสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง เครือข่ายต้องคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทั้งด้านความรู้ความสามารถ การมีประสบการณ์ร่วมกับเครือข่ายและที่สำคัญ คือเป็นที่ยอมรับนับถือและสามารถเป็นศูนย์กลางใจของคนในเครือข่ายได้ ดำเนินการให้คนเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกแกนหลัก เพื่อสืบสานหน้าที่ต่อไปเมื่อสมาชิกแกนหลักต้องหมดวาระไป

4. ปัจจัยด้านการวางแผนองค์กร กระบวนการบริหารจัดการ มีการกำหนดแผนการดำเนินงานโดยคณะกรรมการของโครงการ ซึ่งมีข้อคิดเห็นในการพัฒนาในการวางแผนงานคือควรจะต้องเปิดให้ส่วนราชการหน่วยงานเอกชน หรือองค์กรอิสระต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานให้กว้างขึ้น และด้านโครงสร้างองค์กร ในปัจจุบันโครงการฯ ได้จัดโครงสร้างองค์กรเป็นแบบการแบ่งตามหน้าที่การงาน หรือเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบโครงสร้างราบ ซึ่งสามารถใช้ดำเนินงานได้ในระยะแรก แต่ในปัจจุบันมีภารกิจที่ขยายตัวมากขึ้น

การอภิปรายผล

1. การจัดการศึกษาตามโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่ Armstrong (2006) ได้กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้นจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปตามเวลาและสถานการณ์ จึงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงตลอดเวลาซึ่งในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนนั้น โครงการได้กำหนดวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการบรรยายในห้องเรียน การทัศนศึกษานอกสถานที่ การสัมมนา การประชุมกลุ่ม การจัดทำรายงานส่วนบุคคล และการจัดกิจกรรมสันทนากา โดยโครงการจัดการพัฒนาศักยภาพคนแบบ "มนุษย์นิยมเชิงพัฒนาการ" ซึ่งเป็นแนวคิดกระแสหลักที่ทรงอิทธิพลและแพร่หลายที่สุดในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของการสร้างสัมพันธภาพของคนเป็นอันดับแรก ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ของโครงการ ส่วนใหญ่จึงมีความพึงพอใจและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มหลักที่เข้าร่วมกิจกรรม คือ กลุ่มข้าราชการประจำ/ข้าราชการบำนาญ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มนักธุรกิจหรือพนักงานของวิสาหกิจเอกชน และกลุ่มนักการเมืองซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีศักยภาพที่จะสามารถนำแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปขยายผลเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาองค์กร และพัฒนาตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่วนใหญ่อยู่ในวัยอาวุโสที่มีอำนาจบารมี มีความรู้ในระดับสูง จากเหตุผลนี้เองทำให้โครงการฯ ได้จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม โดยมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาแต่ละกลุ่ม ทั้งในเรื่องกระบวนการเรียนการสอน การทำกิจกรรม ประกอบการเรียน การเชื่อมโยงเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้และการศึกษา และทำให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความสะดวกทั้งในเรื่องการเรียนการสอน และกิจกรรม

ต่าง ๆ และเมื่อพิจารณาในเรื่องความคิดเห็นของผู้เข้ารับการศึกษามีต่อวิทยากรของโครงการ ปรากฏว่าให้การยอมรับเป็นอย่างสูง ทั้งนี้เพราะโครงการฯ ได้ให้ความสำคัญในการคัดเลือกวิทยากรผู้บรรยาย ซึ่งนอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงแล้ว ยังจะต้องได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับแนวหน้าอีกด้วย โดยแนวทางนี้ได้รับการปฏิบัติมาตั้งแต่เริ่มการเปิดหลักสูตร เสาหลักของแผ่นดิน ในรุ่นแรกขณะที่โครงการยังดำเนินการภายใต้การควบคุมของมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บิณฑสันท์ สันติชัย อินทรอ่อน (Intornon, 2007) ซึ่งได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างทุนทางปัญญาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นแนวทางเดียวกับที่ธนาคารกสิกรไทย ใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรของธนาคารซึ่งจากความคิดเห็นของผู้ที่ผ่านการศึกษา เช่น นางกรรณิการ์ เจริญพันธ์ อาชีพ นักการเมือง เห็นว่าผู้ที่ผ่านหลักสูตรนี้ถือว่าเป็นผู้รู้รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริฯ เป็นผู้เห็นว่าโครงการนี้มีประโยชน์ และเป็นโครงการที่ส่งเสริมความมั่นคงของประชาชนคือการพึ่งตนเองได้ และเห็นความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์และเกิดความภาคภูมิใจในชาติซึ่งผู้ที่ผ่านการศึกษาในหลักสูตรนี้ จะเกิดความสำนึกถึงคุณของในหลวงเกิดความรักแผ่นดินเกิดภูมิใจในชาติ – รักชาติ และเห็นประโยชน์ของการอยู่แบบพึ่งพิงและพอเพียง

2. ปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน

การขาดรายละเอียดในเรื่องการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจน จึงทำให้การเติบโตขององค์กรยังขาดทิศทาง ประกอบกับลักษณะของโครงสร้างองค์กรซึ่งยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ทำให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานได้ในขีดจำกัด นอกจากนี้ในด้านบุคลากรนั้นยังขาดระบบการบริหารจัดการความรู้ ทำให้ขาดการสื่อสารภายในองค์กรที่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานยังไม่เข้าใจแนวทางการ

ดำเนินงานอย่างถ่องแท้จึงไม่สามารถตอบคำถามที่ผู้เข้ารับการศึกษาสอบถามได้อย่างกระจ่างแจ้งซึ่งก็เป็นปัญหาที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการ TQM พื้นฐาน นั่นก็คือการสร้างร่วมมือของบุคลากรทุกคนในองค์กร โดยมีเป้าหมายด้านความพึงพอใจของลูกค้า โดยสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือทำเกินกว่าความคาดหวังของลูกค้าซึ่งสำหรับโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินนั้น ผู้เข้ารับการศึกษามาจากโปรแกรมการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ของโครงการฯ อาจเปรียบเทียบเป็นลูกค้าของโครงการได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยมีส่วนร่วมในการปรับปรุงงานและปรับปรุงคุณภาพของการบริการ อันจะทำให้คุณภาพชีวิตของพนักงานทุกคนดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งผลถึงความสำเร็จของโครงการอย่างยั่งยืน ซึ่งในเรื่องนี้ อนันต์ เดียวต้อย (Taeltoy, 2008) ได้เสนอว่าองค์ประกอบสำคัญมี ดังต่อไปนี้

2.1 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้เสียและพนักงาน

2.2 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำในการนำองค์กร

2.3 เทคนิคและเครื่องมือการบริหารคุณภาพ

2.4 ธรรมชาติของผู้บริหาร

2.5 การใช้องค์กรเป็นคู่แข่ง

2.6 การสร้างคุณภาพชีวิตบุคลากร และ

2.7 การบริหารงานอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

ปรากฏว่า โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจและพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อันเป็นที่เคารพสูงสุดของปวงชนชาวไทย จึงเป็นที่มาของการให้ความร่วมมือกับโครงการฯ อย่างเต็มที่

ประกอบกับผู้ที่ผ่านการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ของโครงการต่างเห็นประโยชน์ที่ได้รับ จึงพร้อมใจกันจัดกิจกรรมและสนองตอบการขอรับการสนับสนุนของโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินเป็นอย่างดี เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อเทิดพระเกียรติในด้านต่าง ๆ การสนับสนุนสถานที่ในการศึกษาดูงาน และการให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ

4. แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประเด็นหลักดังต่อไปนี้

- 4.1 การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนการดำเนินงาน
- 4.2 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการปรับโครงสร้างองค์กร
- 4.3 การพัฒนาการบริหารจัดการด้านบุคลากร
- 4.4 การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการสั่งการ
- 4.5 การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประสานงาน
- 4.6 การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการรายงานและด้านการประเมินผล
- 4.7 การพัฒนาการบริหารจัดการด้านงบประมาณ

กล่าวโดยย่อ การวิจัยครั้งนี้ได้พิสูจน์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เห็นว่า โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินเป็นโครงการที่ดี มีมาตรฐาน และเป็นวิชาการอย่างเป็นระบบรวมทั้งควรได้รับการสนับสนุนให้นำโครงการนี้ไปเผยแพร่และปรับใช้ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

จากยุทธศาสตร์ที่โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินกำหนดไว้ 7 ยุทธศาสตร์ จะต้องจัดทำกลยุทธ์เพื่อรองรับ

แต่ละยุทธศาสตร์ อันจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน งาน และโครงการ ในส่วนที่เป็นรายละเอียดต่อไป ซึ่งจะครอบคลุมทั้งในด้านการสร้างเครือข่ายพันธมิตร การพัฒนาบุคลากร การปรับโครงสร้างองค์กร การประสานงาน การบังคับบัญชาสั่งการ และการบริหารจัดการงบประมาณอย่างครบถ้วน อันจะทำให้การบริหารจัดการของโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน ซึ่งเป็น Unit of Analysis ในการวิจัยครั้งนี้ เหมาะสมที่จะเป็นอิสระ โดยไม่ควรสังกัดส่วนราชการใด และเพื่อให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และไม่ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินจึงควรยื่นหยัดในอุดมการณ์และปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองจากรัฐบาลแต่ละชุดที่สำคัญ คือ โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินเป็นโครงการที่มีประโยชน์ มีคุณค่า และควรนำไปเผยแพร่อย่างกว้างขวางในหน่วยงานของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรหรือในการฝึกอบรมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในภาพรวมของโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินในระดับมหภาค ซึ่งในรายละเอียดแต่ละเรื่อง จำเป็นจะต้องมีการศึกษาวิจัย หรือทำวิจัยในเชิงลึกต่อไป ทั้งในด้านการวางแผนพัฒนาเครือข่ายพันธมิตร การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการองค์กร



References

- Armstrong, M. (2006). *A Handbook of human resource management practice* (10th ed). London: Kogan.
- Hambin, A. C. (1991). *Economical Constitutions,* " *Political Studies*. 44(3), 605-619.
- Intornon, S. (2007). Employee engagement. *Journal of Human Resources*, 3(1), 1-2. (in Thai)
- Thairath. (2013). *Curriculum pillars to earth. 'Honor shade Anthem*. Retrieved from <http://www.thairath.co.th/content/369408> (in Thai)
- Taeltoy, A. (2008). *Integrated quality management model in university*. Doctoral dissertation in Public Administration, Silapakorn university. (in Thai)
- The Pillar of the Kingdom. (2012). Yearbook. Bangkok: Copier papers. (in Thai)

